

Archeologienota
Sint-Katherina-Lombeek (Ternat) - Esdoornstraat

Natasja Reyms

Bornem
2023

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bv
Erkend archeoloog: All-Archeo bv, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Auteurs: Natasja Reyns

All-Archeo bv
Woestijnstraat 45
2880 BORNEM

Wettelijk depot nummer
D/2023/12.807/136

© All-Archeo bv

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en /of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Verslag resultaten bureauonderzoek.....	5
2.1	Administratieve gegevens	5
2.2	Archeologische voorkennis	6
2.3	Onderzoeksopdracht	7
2.3.1	Vraagstelling en randvoorwaarden	7
2.3.2	Beschrijving geplande werken.....	7
2.3.3	Werkwijze	9
2.4	Assessmentrapport	9
2.4.1	Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied.....	9
2.4.2	Historische beschrijving van het onderzochte gebied	15
2.4.3	Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader	19
2.4.4	Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese.....	20
2.4.5	Afweging noodzaak verder vooronderzoek	21
3	Samenvatting.....	22
4	Bibliografie	23
4.1	Publicaties	23
4.2	Websites	23
5	Bijlagen	24
5.1	Archeologische periodes	24

1 Inleiding

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen helemaal buiten de archeologische zones liggen, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones,¹ zoals bepaald in artikel 5.4.2 van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013. Het onderzoeksgebied valt niet binnen een beschermde archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.²

Alle coördinaten die weergegeven worden, zijn uitgedrukt in Lambert 72, tenzij anders vermeld.

De uitvoering van vooronderzoek zonder ingreep in de bodem gaat steeds de uitvoering van vooronderzoek met ingreep in de bodem vooraf. Het doel van een archeologisch vooronderzoek wordt immers met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed bereikt.

¹ <https://geo.onroerendergoed.be>

² <https://geo.onroerendergoed.be>

2 Verslag resultaten bureauonderzoek

Het doel van de archeologische bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2023F130

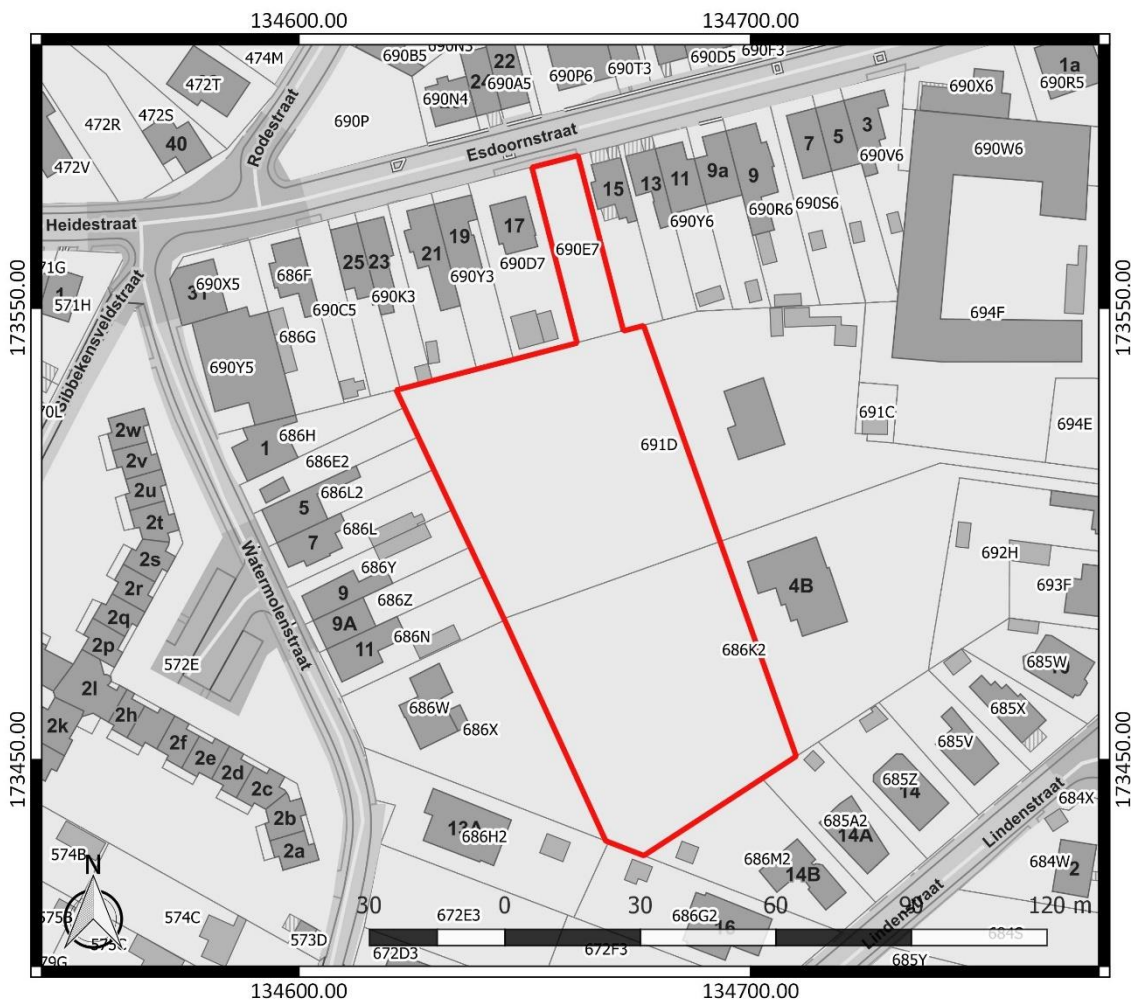
Erkend archeoloog: All-Archeo bv, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): provincie Vlaams-Brabant, Ternat, Sint-Katherina-Lombeek, Esdoornstraat, Achter Lombeek

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 134621.55, 173428.79
- 134791.06, 173583.79

Kadastraal plan:

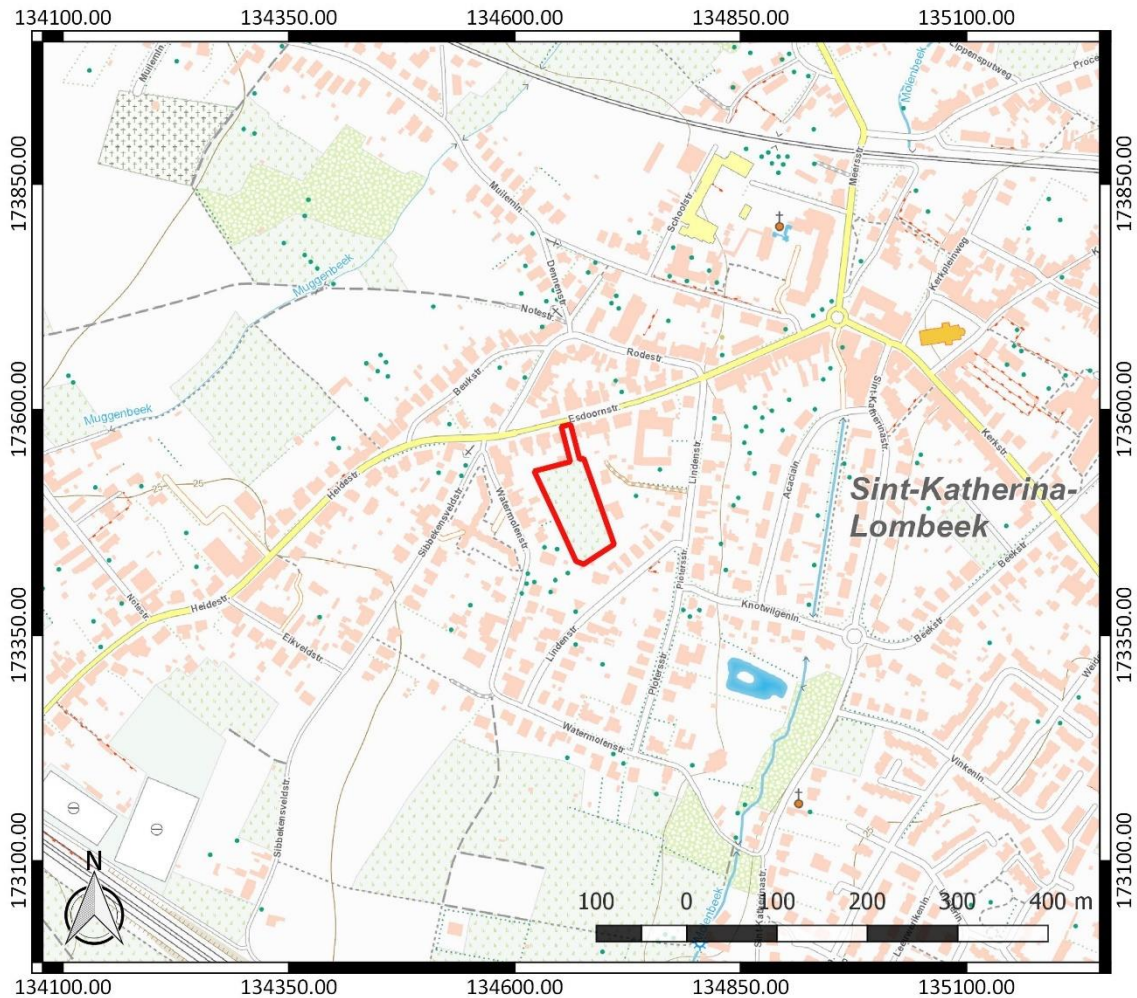

Figuur 1: Kadastraal plan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

Kadastrale percelen: Ternat, Afdeling 3, sectie C, nummers 686K2, 690E7 en 691D

Oppervlakte onderzoeksgebied: ca. 5945 m²

Topografische kaart:

Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.dov.vlaanderen.be>)

Begin- en einddatum uitvoering onderzoek: 08/06/2023 – 14/06/2023

Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: bureauonderzoek, metaaltijden, Romeinse tijd, nieuwe tijd, nieuwste tijd, akkerland

Verstoorde zones: er zijn geen gekende verstoorde zones.

2.2 Archeologische voorkennis

Er is geen concrete archeologische voorkennis met betrekking tot het onderzoeksgebied.

2.3 Onderzoeksopdracht

2.3.1 Vraagstelling en randvoorwaarden

Naar aanleiding van de geplande werken ter hoogte van het onderzoeksterrein werd een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd. Hierbij staat de vraag centraal wat de impact zal zijn van de geplande werken op het archeologisch bodemarchief. Op basis daarvan wordt een afweging gemaakt of verder archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem nodig is.

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein?
- Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?

Randvoorwaarden: er zijn geen randvoorwaarden van toepassing.

2.3.2 Beschrijving geplande werken

Op het terrein zal een verkaveling gerealiseerd worden, bestaande uit 12 loten voor eengezinswoningen, de aanleg van wegenis en andere bijhorende omgevingsaanleg zoals de aanleg van tuinen en groenzones (Figuur 3). Nutsleidingen worden aangelegd langs de nieuwe wegenis. De aanleg van woningen, wegenis en parkeerplaatsen betekent vermoedelijk een verstoring van ca. 80 cm diepte. De woningen mogen echter onderkelderde worden. Dit betekent plaatselijk een grotere verstoringdiepte.

De exacte funderingsdiepte en -techniek van de geplande infrastructuur ligt in deze fase nog niet vast. De locatie en diepte van bijvoorbeeld vorstranden, regenwaterputten en huisaansluitingen, die de verstoringdiepte van de eengezinswoningen overschrijden, ligt in het kader van de verkaveling ook nog niet vast.

Figuur 3: Verkavelingsplan

2.3.3 Werkwijze

Het bureauonderzoek heeft betrekking op een zone die gekenmerkt wordt door een lage densiteit aan bebouwing in het verleden. Daarom wordt bijzondere aandacht besteed aan de landschappelijke opbouw en het landgebruik van het gebied.

Voor het bureauonderzoek zijn de aardkundige gegevens online opgezocht via www.dov.vlaanderen.be en www.geopunt.be. De geomorfologische kaart en de bodemerosiekaart zijn niet beschikbaar voor het onderzoeksgebied. Het historisch kaartmateriaal is georeferereerd geraadpleegd op www.geopunt.be.

Het belangrijkste beschikbare historisch kaartmateriaal werd geraadpleegd om de gebruiksgeschiedenis van het onderzoeksgebied van de laatste eeuwen zo goed mogelijk te kennen. Met de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (1771-1778), de Atlas der Buurtwegen (1841) en de Atlas cadastrale parcellaire de la Belgique van Popp (1842-1879) worden drie momentopnames bekeken, voorafgaand aan de stafkaarten. De informatie afkomstig uit historisch kaartmateriaal kan een impact hebben op de inschatting van de kwaliteit van het eventueel aanwezige oudere bodemarchief. Beschikbare stafkaarten en luchtfoto's van het onderzoeksterrein werden geraadpleegd op www.geopunt.be en op www.cartesius.be. Ze worden enkel weergegeven in voorliggende studie wanneer ze een relevante bijdrage kunnen leveren aan de onderzoeksvragen met betrekking tot de landschapshistoriek, de gebruiksgeschiedenis van het terrein of de evolutie van de historische bebouwing.

In het kader van de vraagstelling rond het archeologisch potentieel van het terrein werden de Centrale Archeologische Inventaris en de landschapsatlas geraadpleegd. De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen. Vanwege het specifieke karakter van het archeologisch erfgoed dat voor ons verborgen zit in de ondergrond, is het onmogelijk om op basis van de Centrale Archeologische Inventaris met zekerheid uitspraken te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische sporen.

2.4 Assessmentrapport

2.4.1 Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied

Het onderzoeksgebied is gelegen ten zuiden van de Esdoornstraat (Figuur 4). Ten westen vinden we de Watermolenstraat en ten zuiden de Lindenstraat. Volgens het gewestplan is het terrein gelegen in woongebieden. Hydrografisch behoort het tot het Denderbekken. Ten oosten stroomt de Bellebeek en ten westen de Muggenbeek (Figuur 6). Ten noorden vinden we ook nog de waterlopen Riolering en Keurebeek.

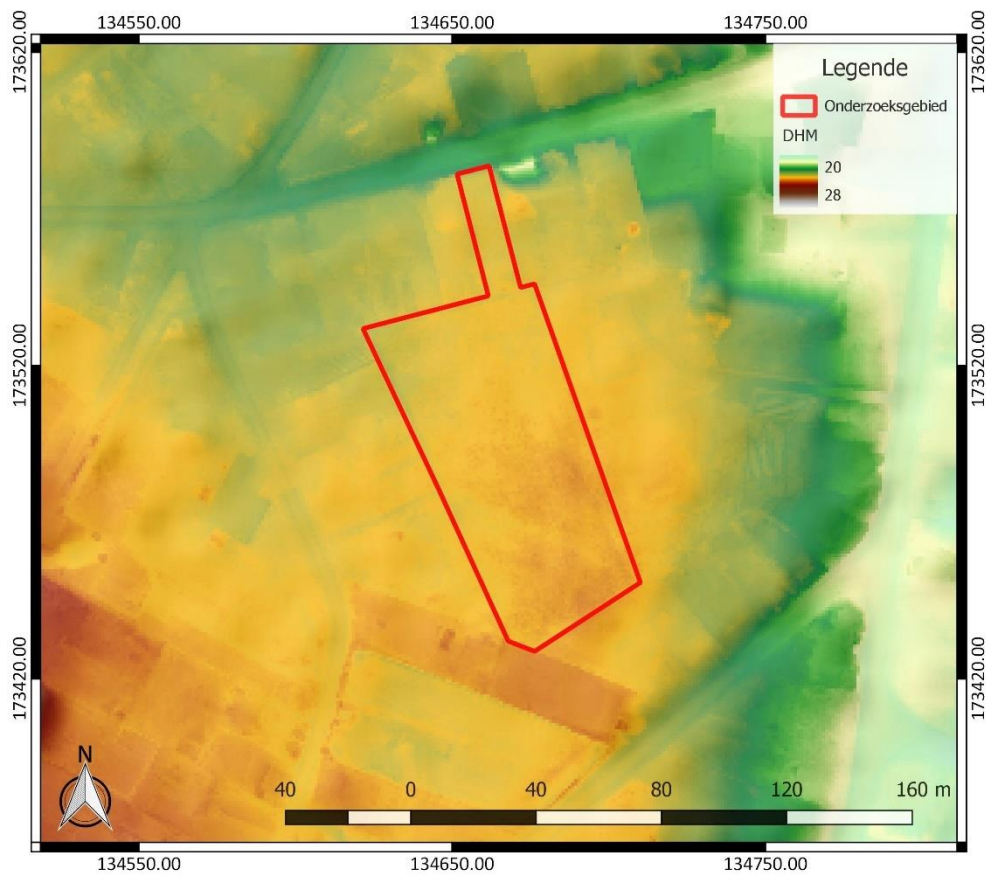
Het reliëf wordt in Ternat sterk bepaald door de beekvalleien. De meeste beken vloeien in noordoostelijke of in zuidwestelijke richting naar de Bellebeek en hebben plaatselijk diep ingesneden, asymmetrische zijdalén.³ Het sterk golvend tot heuvelachtig reliëf in deze streek behoort tot het type van de Brabantse glooiingen.⁴

³ Louis 1957, 11

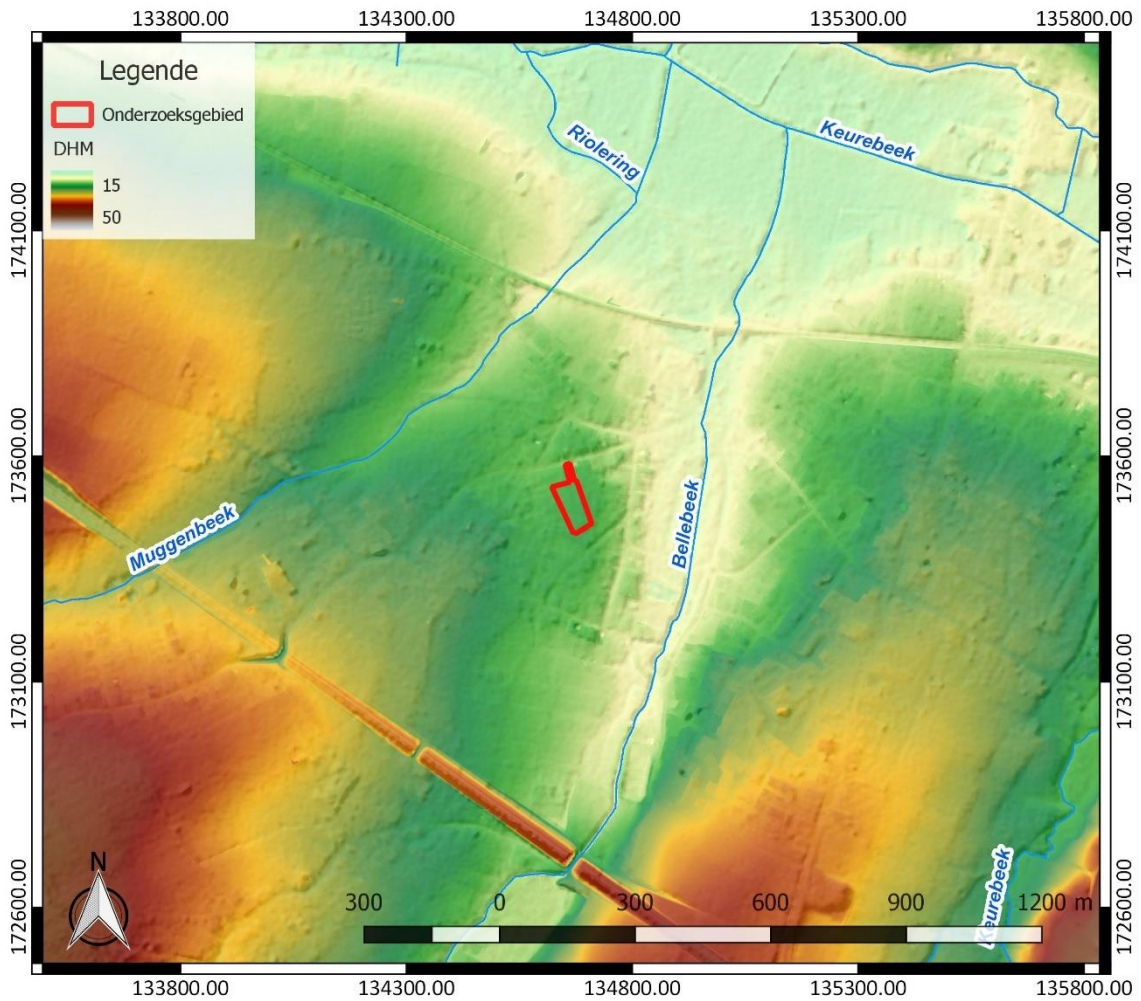
⁴ Inventaris Onroerend Erfgoed 2023: Arrondissement Halle-Vilvoorde [online], <https://id.erfgoed.net/themas/16210> (geraadpleegd op 12 juni 2023).

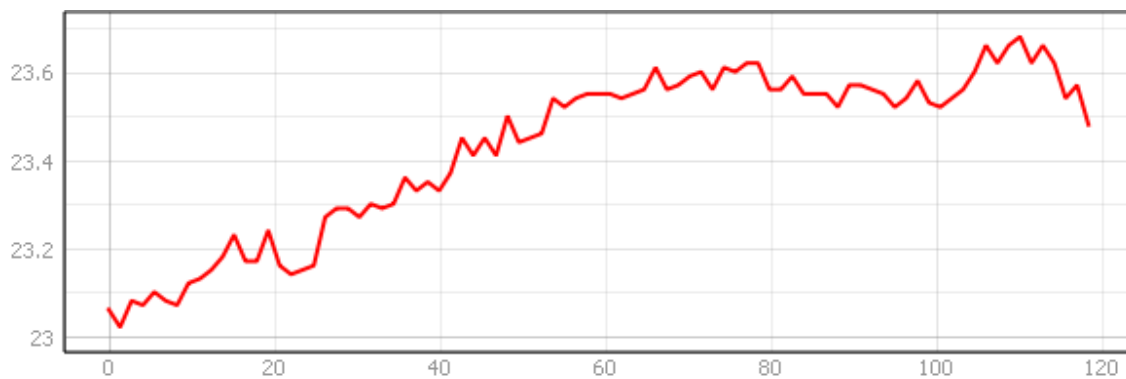
Figuur 4: Luchtfoto van 2022 met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.geopunt.be/kaart>)

Figuur 5: Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Hillshade DHM Vlaanderen I, 5 m, met aanduiding van het onderzoeksgebied

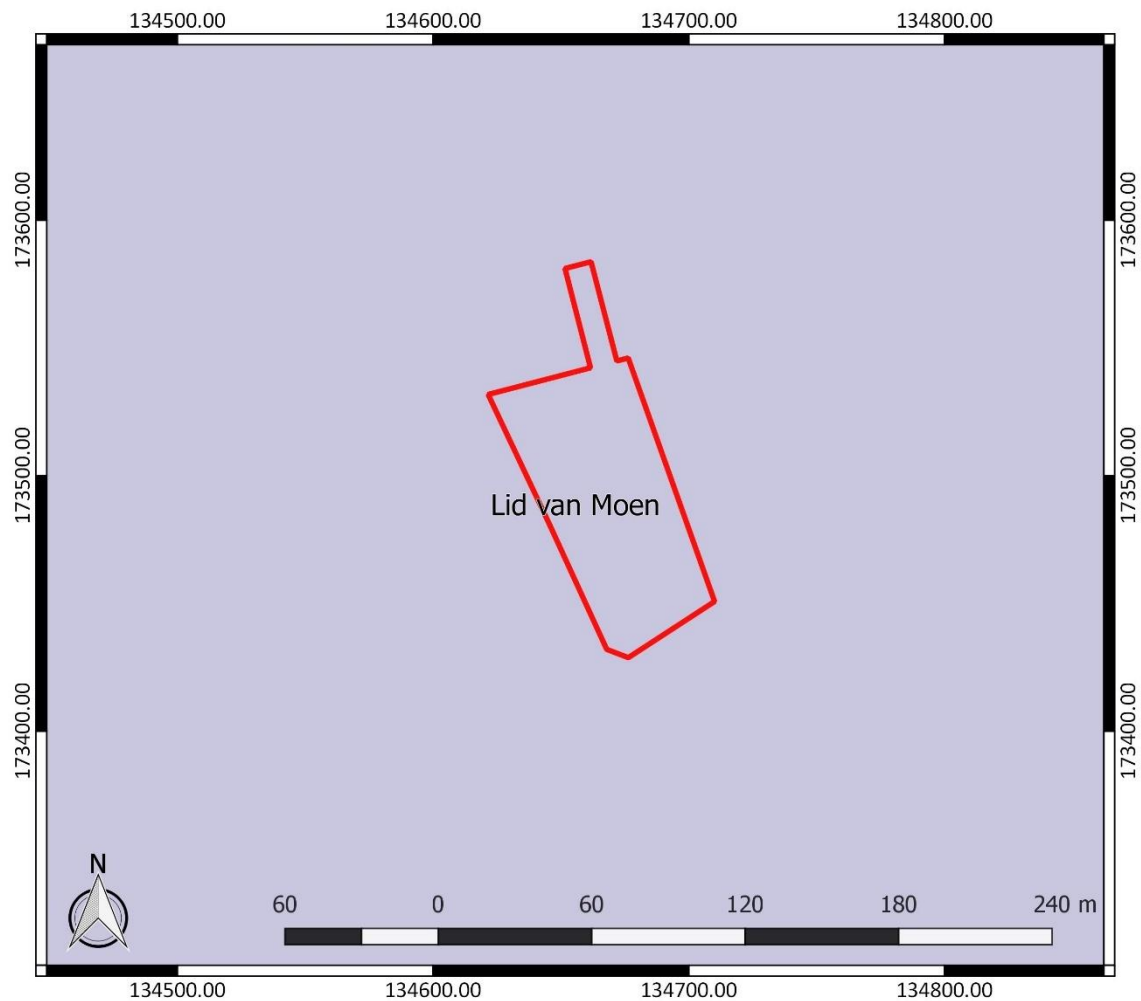

Figuur 6: Hydrografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied, Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Hillshade DHM Vlaanderen I, 5 m (<https://www.geopunt.be/kaart>)

Figuur 7: Hoogteverloop van noordwest naar zuidoost over het onderzoeksgebied (www.geopunt.be/kaart)

Het terrein bevindt zich tussen de Bellebeek en de Muggenbeek en kent een hoogte van 23 tot 23,7 m TAW (Figuur 7). Het helt licht af in noordelijke tot noordwestelijke richting.

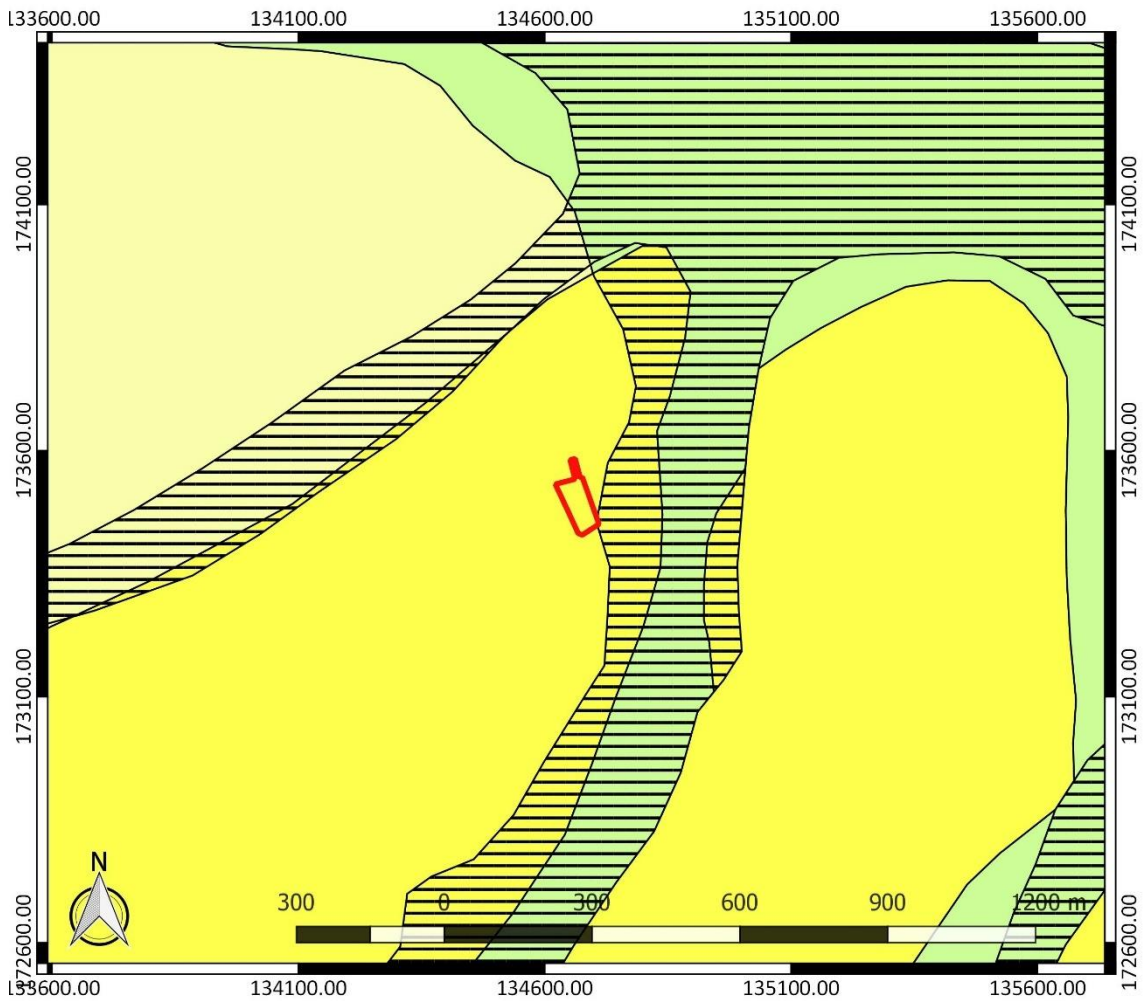
Figuur 8: Tertiaire geologische ondergrond met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

De tertiaire ondergrond van het onderzoeksgebied (Figuur 8) bestaat uit het Lid van Moen. Dit bestaat uit grijze klei tot silt, die kleihoudend is en die kleilagen en *Nummulites planulatus* bevat.⁵

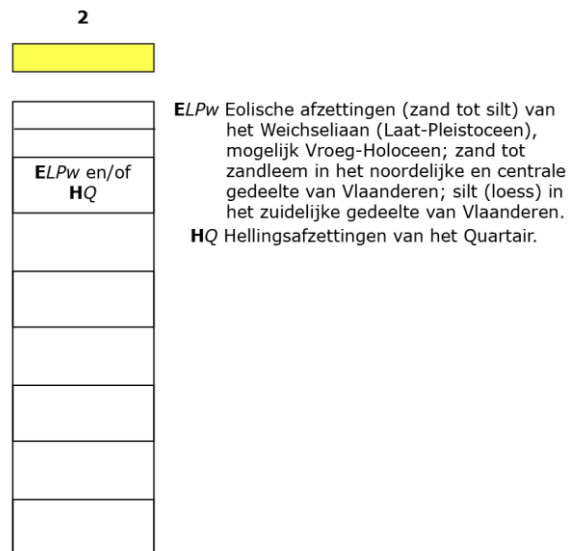
De quartairgeologische kaart (Figuur 9) geeft aan dat in het onderzoeksgebied eolische afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) en mogelijk van het Vroeg-Holoceen voorkomen, en/of hellingafzettingen van het Quartair.⁶ Uit de kaart kunnen we ook afleiden dat het onderzoeksgebied buiten de vallei van de Bellebeek gelegen is.

⁵ www.geopunt.be/kaart

⁶ www.geopunt.be/kaart

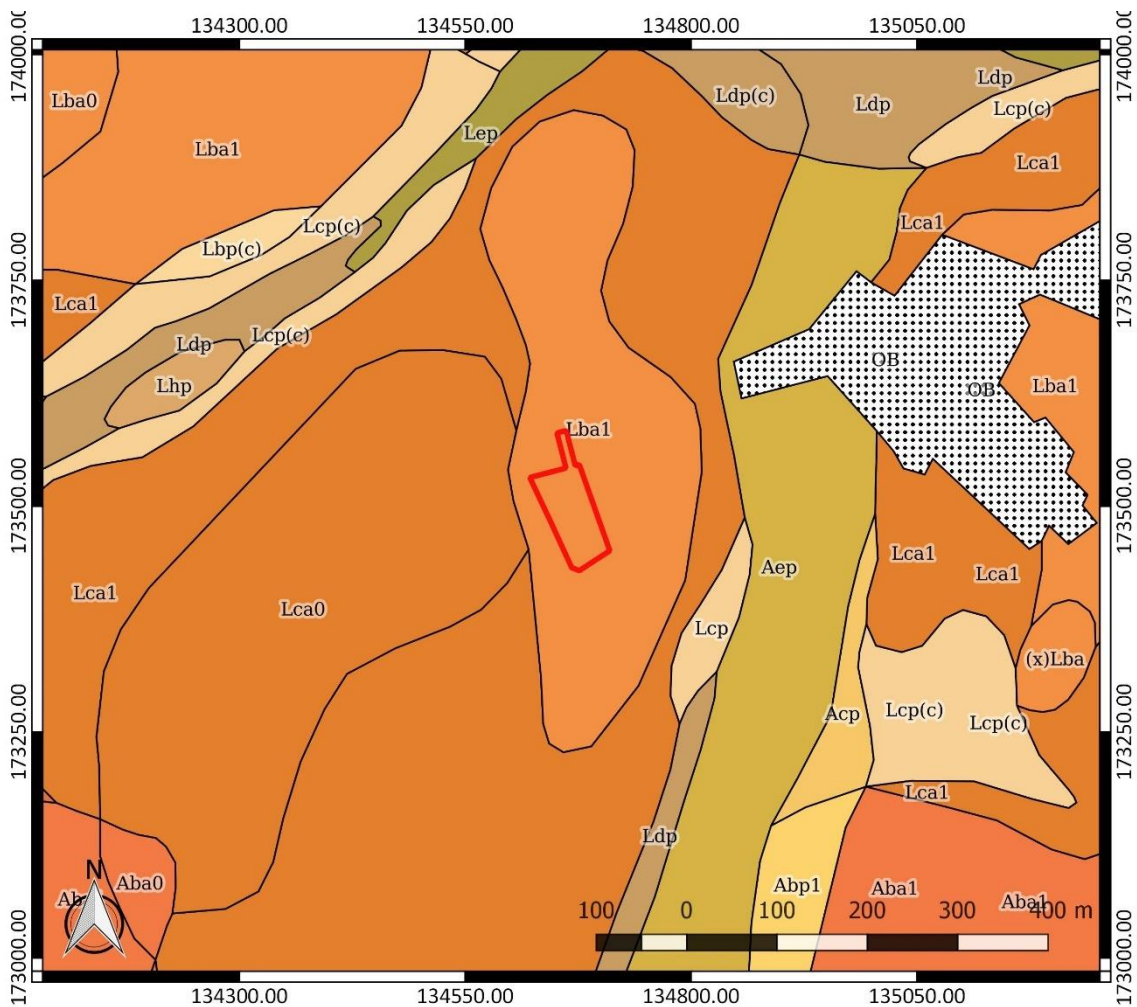

Figuur 9: Quartairgeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 10: Legende bij de quartairgeologische kaart (www.geopunt.be)

De bodemkaart (Figuur 11) situeert het onderzoeksgebied volledig ter hoogte van een droge zandleembodem met textuur B horizont en een A horizont van minder dan 40 cm (Lba1).⁷ Daarrond vinden we een matig droge zandleembodem met textuur B horizont en een A horizont van minder dan 40 cm (Lca1) en een matig droge zandleembodem met textuur B horizont en een A horizont van meer dan 40 cm (Lca0).⁸

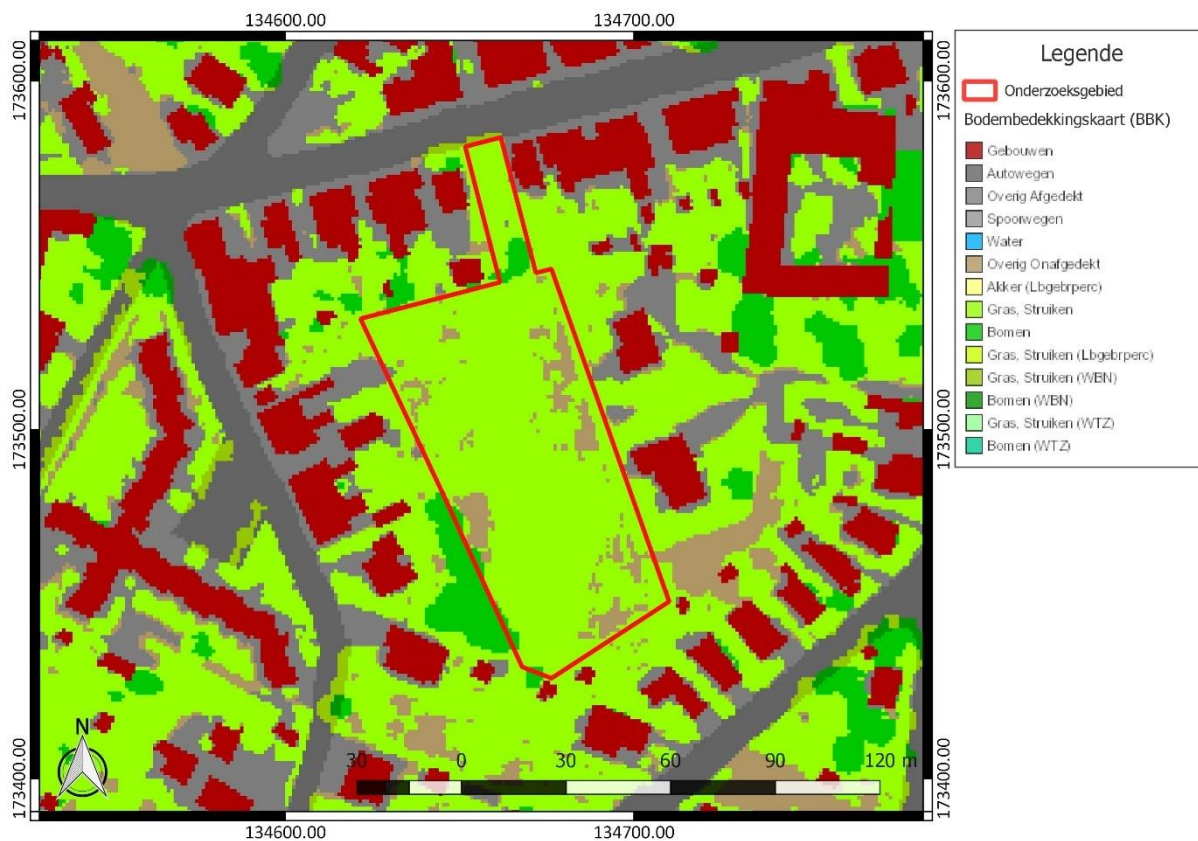

Figuur 11: Bodemkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

In het onderzoeksgebied zijn op de bodemgebruikskart bomen, gras en struiken te bemerken, evenals enkele braakliggende zones (Figuur 12). Dit beeld komt overeen met het beeld dat we zien op een recente luchtfoto (Figuur 4), al is vandaag de dag wel nog een bijgebouw verschenen in het noordoosten van het onderzoeksgebied, dat nog niet te zien is op de bodemgebruikskart.

⁷ Louis 1957, 42

⁸ Louis 1957, 44

Figuur 12: Bodemgebruikskartaar met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

2.4.2 Historische beschrijving van het onderzochte gebied

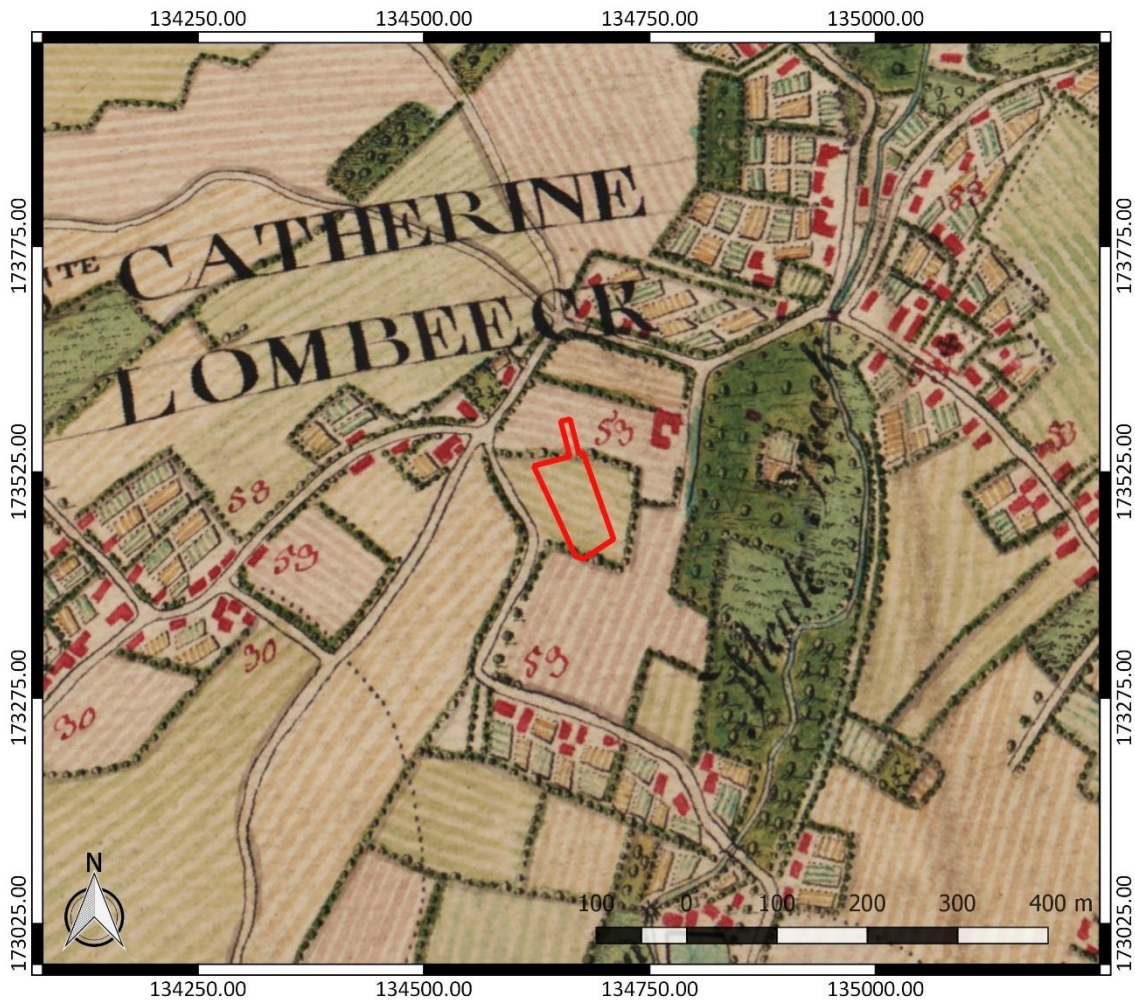
Oorspronkelijk bestond de omgeving van Ternat uit woeste, natte gronden die in het noorden overgingen in een grote bosgordel en in het zuiden deel uitmaakten van een vallei- en depressiegebied. De eerste bewoners werden aangetrokken door de vruchtbare vallei en vestigden zich ten noorden en ten westen ervan, in een door bos en heide omsloten gebied. Het toponiem “Ternat” verwijst dan ook naar een bewoningskern op vochtige bodem of “ter natte”. Ternat viel destijds onder Wambeek, een gebied dat het huidige Wambeek, Ternat en Sint-Katherina-Lombeek omvatte. Wambeek was in 877 eigendom van de Sint-Gertrudisabdij in Nijvel, die toen nog afhing van het bisdom Kamerijk. De parochiekerk van Wambeek werd in 1112 geschonken aan het kapittel van Nijvel, dat er het patronaat van behield tot in 1660.⁹

Omstreeks 1229 was Wambeek in het bezit van de “van Wezemaels”. De jurisdictie werd vanaf dit moment uitgeoefend door schepenen van de heer van Wambeek. Voor burgerlijke zaken werd beroep gedaan op Lennik en werd het recht van Nijvel gevolgd. Wambeek bleef het bestuurlijk centrum met eigen schepenbanken en een cijnshof. In 1380 vaardigden de schepenen van Wambeek zelfs een dorpskeure uit. In hetzelfde jaar waren de van Wezemaels genoodzaakt hun bezittingen en rechten te Wambeek (inclusief het kasteel Kruikenburg) te verkopen. Die bezittingen kwamen nu in handen van de Brusselse familie “t Serclaes”. In de tweede helft van de 16de eeuw werden de bezittingen overgedragen aan de familie “de Fourneau”, heren van (Sint-Ulriks-)Kapelle. De justitierechten van Wambeek bleven tot op het einde van het ancien régime in handen van het geslacht de Fourneau. De heren van Kruikenburg benoemden de schepenen van Wambeek, Ternat en

⁹ Gemeente Ternat: <https://www.ternat.be/geschiedenisvanternat>

Lombeek. Pas tijdens de Franse bezetting kregen Ternat, Lombeek en Wambeek een afzonderlijk bestuur. Sinds 1977 zijn Ternat, Sint-Katherina-Lombeek en Wambeek verenigd tot één gemeente.¹⁰

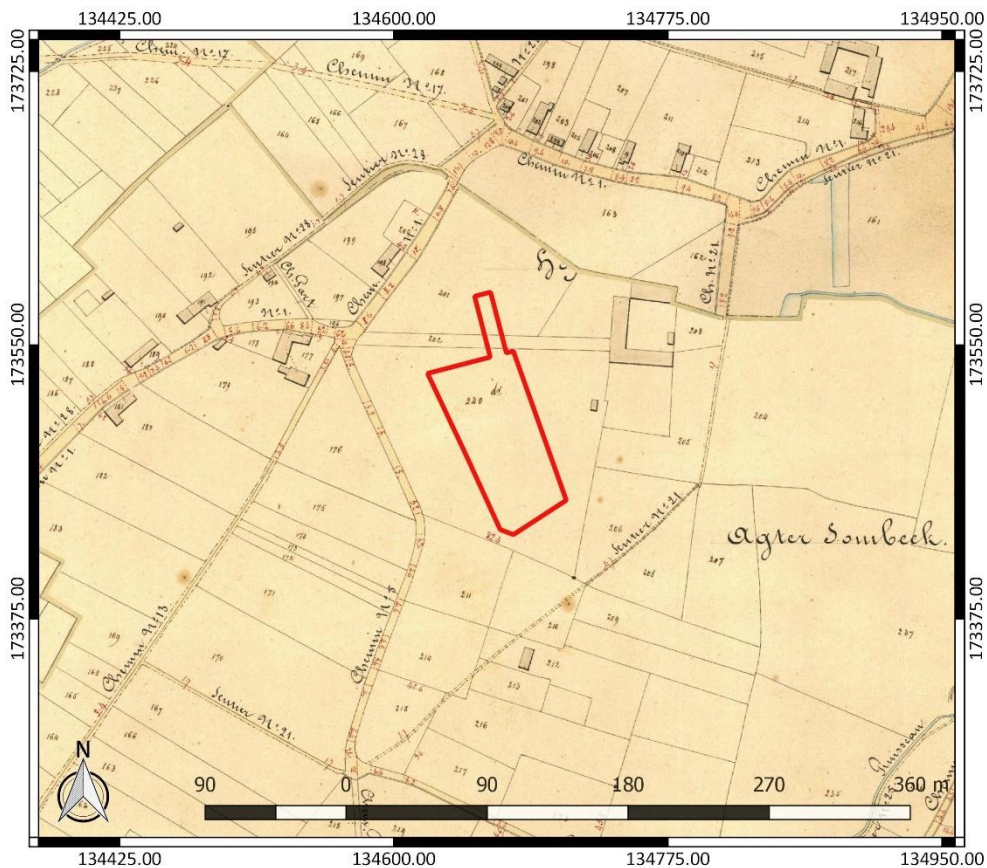
Op de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgemaakt op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778), is te zien dat het onderzoeksgebied in gebruik is als akkerland (Figuur 13). Rondom zien we bebouwing. Ten oosten zien we grasland en bos ter hoogte van de Bellebeek.

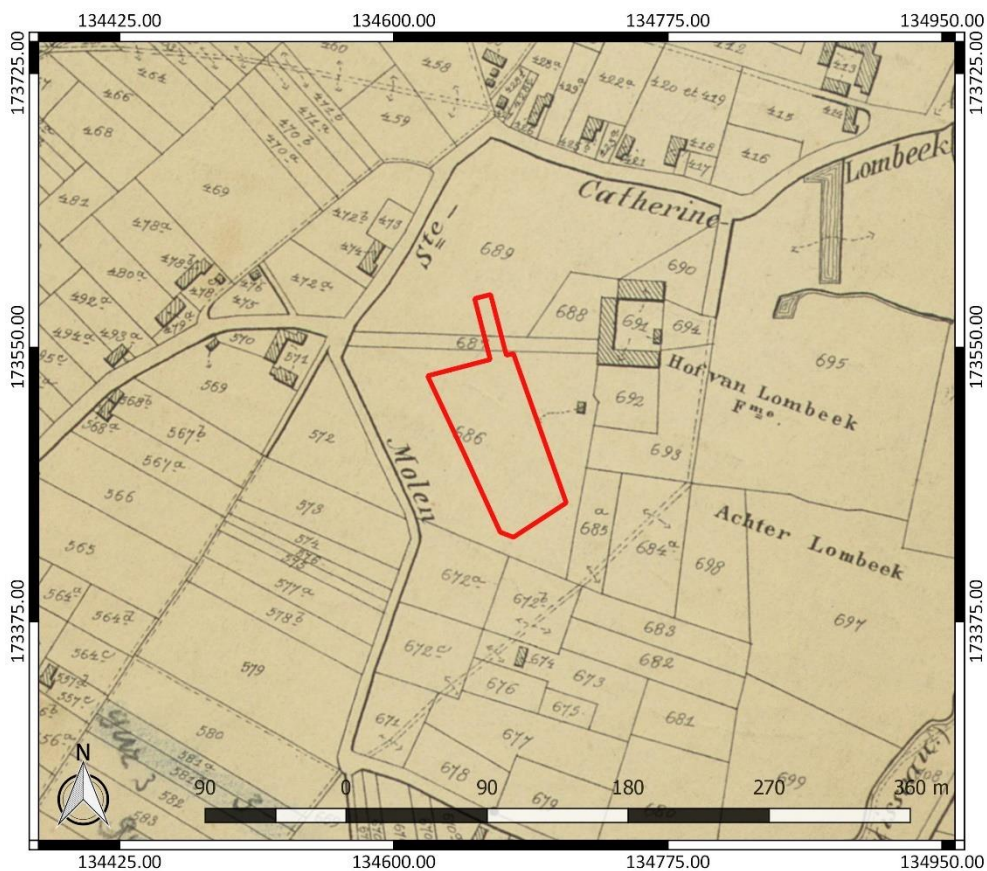
Figuur 13: Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Op de Atlas der Buurtwegen (1841) is opnieuw geen bebouwing te zien binnen het onderzoeksgebied. Vermoedelijk was het terrein nog steeds in gebruik als akkerland (Figuur 14). Op korte afstand ten oosten van het onderzoeksgebied vinden we het Hof van Lombeek. De Atlas cadastral parcellaire de la Belgique van P.C. Popp (1842-1879) geeft een gelijkaardig beeld als de Atlas der Buurtwegen weer.

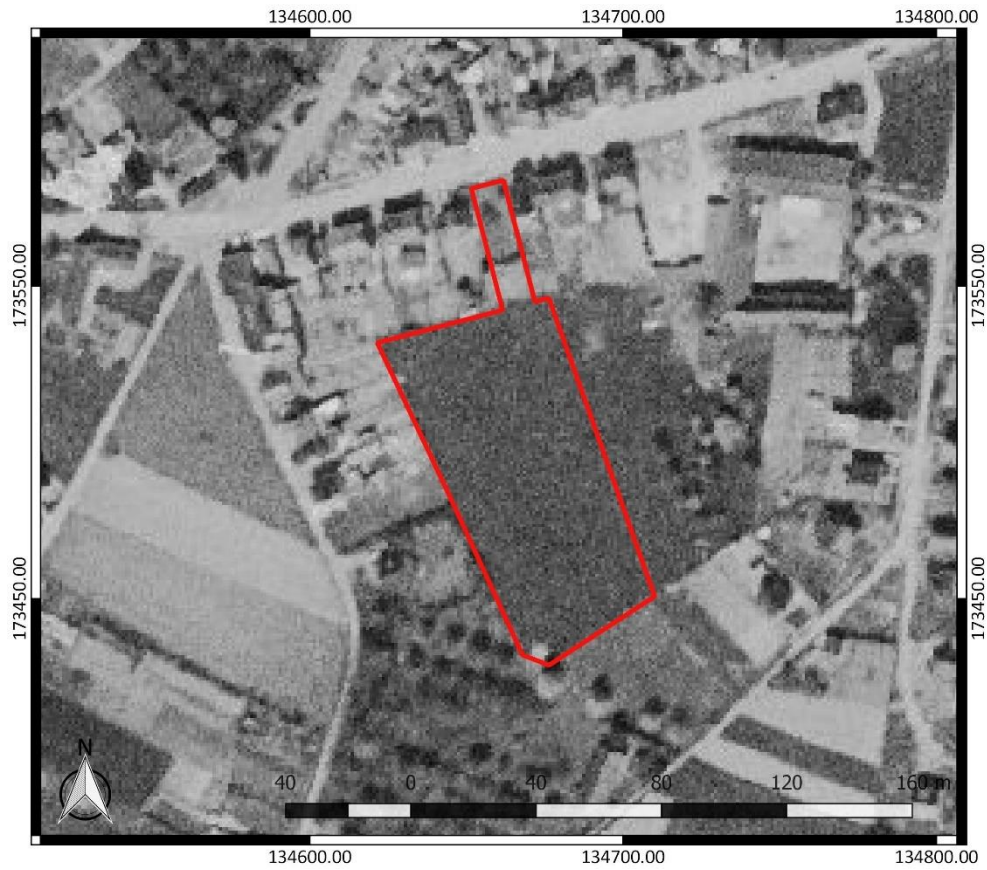
¹⁰ Gemeente Ternat: <https://www.ternat.be/geschiedenisvanternat>

Figuur 14: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 15: Atlas cadastral parcellaire de la Belgique van Popp met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 16: Luchtfoto uit 1971 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

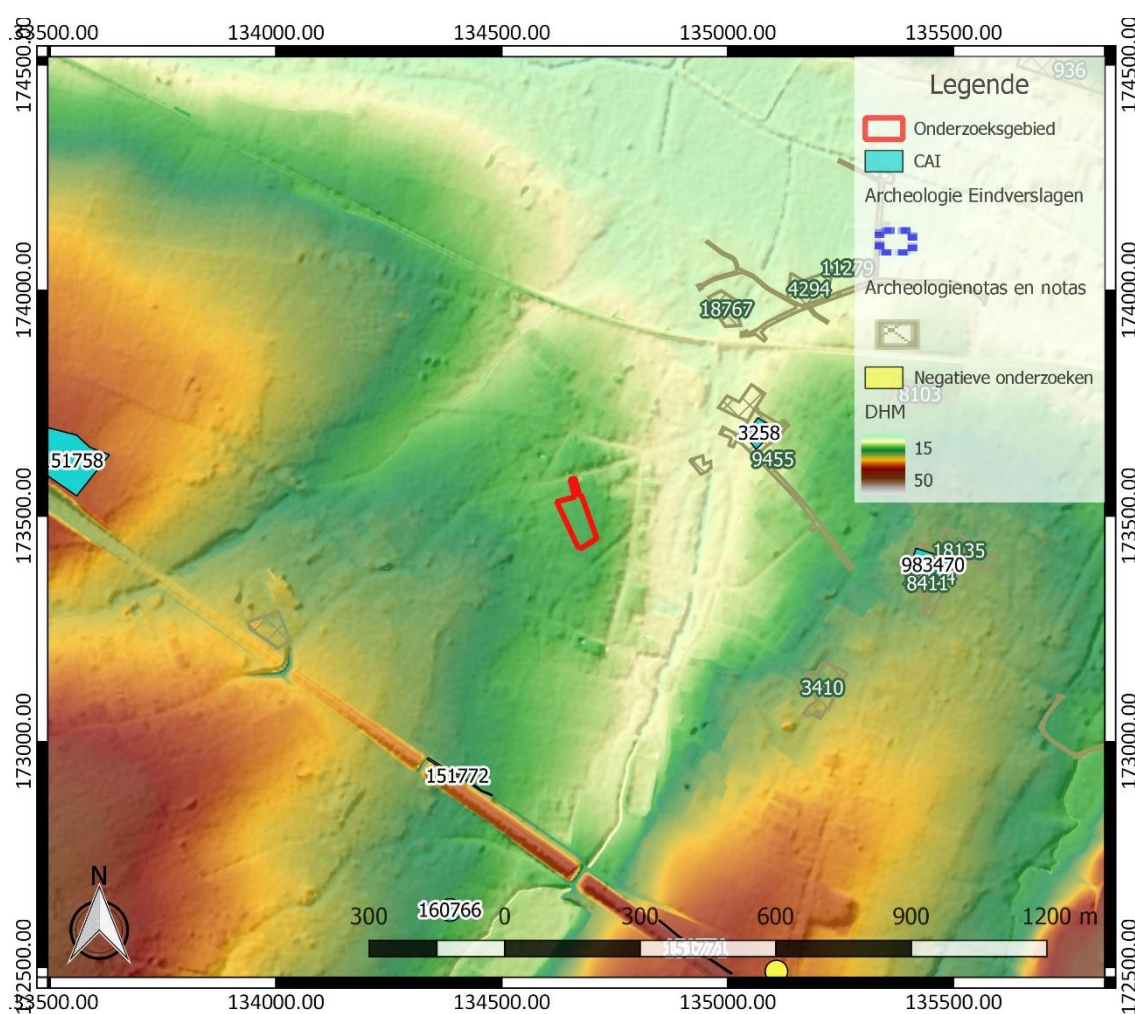

Figuur 17: Luchtfoto uit 1979-1990 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Een luchtfoto uit 1971 (Figuur 16) toont ons dat het terrein nog steeds in gebruik is als akkerland of als grasland. In het noorden zien we een boom. De Esdoornstraat ten noorden van het onderzoeksgebied is nu aangelegd en de bebouwing in de omgeving van het onderzoeksgebied is enorm toegenomen. Een luchtfoto uit 1979-1990 (Figuur 17) geeft een gelijkaardig beeld als de voorgaande luchtfoto weer. Net ten oosten van het onderzoeksgebied zien we dat twee nieuwe woningen verschenen zijn. Het beeld komt grotendeels overeen met het beeld dat we zien op een recente luchtfoto (Figuur 4), maar vandaag de dag is nog een bijgebouw verschenen in het noordoosten van het onderzoeksgebied, dat nog niet te zien is op de luchtfoto van 1979-1990.

2.4.3 Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) vermeldt enkele locaties in de omgeving van het onderzoeksgebied waar archeologische resten gekend zijn (Figuur 18). De in de nabijheid gelegen archeologische waarden en de locaties met een gelijkaardige landschappelijke ligging worden besproken. Ze zijn het relevantste om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten.

Figuur 18: Overzichtskartaal Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://geo.onroerenderfgoed.be/>), weergegeven op het DTM 1 m en Hillshade DHM 5 m

Ten westen, ter hoogte van CAI ID 151758, is sprake van een mogelijke waterput of waterkuil, een kuil en een spieker uit de ijzertijd.¹¹ Ook ter hoogte van CAI ID 151772 zijn vondsten uit de ijzertijd

¹¹ Inventaris Onroerend Erfgoed 2023: Stapelplaats 'Bosstraat' [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/151758> (geraadpleegd op 13 juni 2023).

gedaan. Er bleek ook sprake van een kringgreppel uit de midden-bronstijd.¹² Niet ver hier vandaan, ter hoogte van CAI ID 160766, werd dan weer een vroeg-Romeinse munt gevonden bij metaaldetectie. De munt wordt in 38 voor Chr. gedateerd.¹³

Naar het oosten toe, ter hoogte van CAI ID 983470, vond een proefsleuvenonderzoek plaats. Er werden sporen en vondsten aangetroffen die gedateerd worden in de nieuwe tot de nieuwste tijd.¹⁴ Ter hoogte van CAI ID 3258 vinden we de Sint-Katharinakerk die dateert uit de nieuwe tijd. De kerk gaat terug op een oudere kapel.¹⁵ Tot slot vermelden we nog archeologisch vooronderzoek dat uitgevoerd is ter hoogte van ID 18767/25247. Landschappelijke boringen toonden er aan dat het potentieel op een goed bewaarde steentijd artefactensite slechts laag was. Proefsleuvenonderzoek maakte duidelijk dat geen waardevolle archeologische vindplaats aanwezig is op het terrein.¹⁶

Andere gekende archeologische waarden in de omgeving van het onderzoeksgebied bevinden zich al op vrij grote afstand ten opzichte van het onderzoeksgebied of kennen een verschillende landschappelijke ligging. Ze zijn weinig relevant om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten. Daarom worden ze hier niet nader toegelicht. Archeologienota's of nota's van terreinen in de omgeving die geen relevante aanvulling op de reeds besproken CAI-locaties geven, lichten we daarom hier niet afzonderlijk toe.

2.4.4 Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese

Na uitvoering van het bureauonderzoek kunnen de onderzoeksvragen die vooropgesteld werden, beantwoord worden.

Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein? Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?

Uit het uitgevoerde bureauonderzoek leren we dat in de omgeving van het onderzoeksgebied nog niet veel relevante archeologische resten gekend zijn. Waarschijnlijk is dit eerder een weerspiegeling van de huidige stand van het onderzoek dan dat we er uit moeten afleiden dat de regio een laag archeologisch potentieel kent. Gekende archeologische waarden in de omgeving dateren uit de metaaltijden en de Romeinse tijd enerzijds en uit de nieuwe tot de nieuwste tijd anderzijds.

Op basis van de gunstige landschappelijke ligging van het terrein aan de rand van de vallei van de Bellebeek kunnen we de aanwezigheid van relevante archeologische resten uit andere periodes nog niet uitsluiten. We houden momenteel dus rekening met het mogelijke voorkomen van relevante archeologische resten uit de steentijd tot de nieuwe tijd op het terrein.

Voor de periode vanaf de 18de eeuw beschikken we over historische kaarten en luchtfoto's die ons informeren over het landgebruik van het terrein. We leren er uit dat hoewel het onderzoeksgebied in de buurt van de kern van Sint-Katherina-Lombeek gelegen was, het terrein zelf altijd nagenoeg onbebouwd bleef. Enkel verscheen recent een bijgebouw in het noordoosten van het onderzoeksgebied. Daarbuiten was het terrein sinds de 18de eeuw altijd in gebruik als akkerland of grasland.

¹² Inventaris Onroerend Erfgoed 2023: km 16,050 (Ternat-Sibbekensveldstraat) tot km 15,900 [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/151772> (geraadpleegd op 13 juni 2023).

¹³ Inventaris Onroerend Erfgoed 2023: Dronkenborrestraat [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/160766> (geraadpleegd op 13 juni 2023).

¹⁴ Inventaris Onroerend Erfgoed 2023: Terlindenstraat [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/983470> (geraadpleegd op 13 juni 2023).

¹⁵ Inventaris Onroerend Erfgoed 2023: Sint-Katharinakerk [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/3258> (geraadpleegd op 13 juni 2023).

¹⁶ Acke *et al.* 2022, 31

Wat is de impact van de geplande werken?

Binnen het volledige onderzoeksgebied worden werken gepland. De voornaamste werken omvatten de bouw van woningen, de aanleg van wegenis en andere bijhorende omgevingsaanleg. Van verschillende bodemingrepen ligt de precieze verstoringdiepte niet vast. Dit doet besluiten dat binnen het volledige onderzoeksgebied het bodemarchief bedreigd is.

2.4.5 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Het bureauonderzoek toont aan dat het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kent. Op basis van reeds gekende archeologische waarden in de omgeving is er een verwachting naar relevante resten uit de metaaltijden, de Romeinse tijd en de nieuwe tijd. Op basis van de gunstige landschappelijke ligging van het terrein kunnen we dit verruimen en kunnen we stellen dat het terrein potentieel kent op de aanwezigheid van relevante resten uit de steentijd tot de nieuwe tijd. Op basis van de gebruiksevolutie van het terrein zoals we die kennen van historische kaarten en luchtfoto's verwachten we een goed bewaard bodemarchief. Een evaluatie van de geplande werken maakt duidelijk dat ze een bedreiging voor het aanwezige bodemarchief vormen. Gezien het archeologisch potentieel van het terrein is daarom bijkomend archeologisch vooronderzoek nodig.

Voor het verdere vooronderzoek wegen we verschillende onderzoeksmethodes af. Geofysisch onderzoek is niet aangewezen omdat dit geen gegevens over de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen kan opleveren. Het potentieel op kennisvermeerdering is voor deze onderzoekstechniek te beperkt.

Veldkartering is niet mogelijk binnen het onderzoeksgebied, omdat het volledige terrein momenteel in gebruik is als grasland.

Landschappelijk bodemonderzoek is wel relevant om de bewaringstoestand van de bodem en het potentieel op goed bewaarde steentijd artefactensites beter in te kunnen schatten. Afhankelijk van de bewaringstoestand van de bodem en het potentieel op goed bewaarde steentijd artefactensites is mogelijk bijkomend onderzoek naar steentijd artefactensites nodig.

Tot slot dient ook een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden om na te gaan of binnen het onderzoeksgebied relevante archeologische sporen aanwezig zijn. Deze onderzoekstechniek biedt daarvoor voldoende ruimtelijk inzicht en is geschikt omdat een site zonder complexe verticale stratigrafie verwacht wordt.

3 Samenvatting

Naar aanleiding van plannen voor de verkaveling van het onderzoeksgebied, diende een archeologienota opgemaakt te worden. Uit het uitgevoerde bureauonderzoek blijkt dat het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kent. Op basis van gekende archeologische waarden in de omgeving en de gunstige landschappelijke ligging van het terrein wordt rekening gehouden met het mogelijke voorkomen van relevante archeologische resten uit de steentijd tot de nieuwe tijd. Historische kaarten en luchtfoto's tonen ons dat het terrein sinds de 18de eeuw steeds in gebruik was als akkerland of als grasland. Op basis daarvan verwachten we een goed bewaard bodemarchief. Een evaluatie van de impact van de geplande werken maakt duidelijk dat de geplande werken op het terrein een bedreiging voor het aanwezige bodemarchief vormen. Gezien het archeologisch potentieel van het terrein wordt daarom bijkomend archeologisch vooronderzoek nodig geacht.

4 Bibliografie

4.1 Publicaties

Acke, B./M. Bracke/P. Fonteyn/S. Debrabandere, 2022: *Nota Ternat Meersstraat*, Moerbeke-Waas.

Louis, A., 1957: *Bodemkaart van België: Verklarende tekst bij het kaartblad Asse 87 W*, Gent.

4.2 Websites

Cartesius (2023)

<https://www.cartesius.be>

Databank ondergrond Vlaanderen (2023)

<https://dov.vlaanderen.be/>

Gemeente Ternat (2023)

<https://www.ternat.be/>

Geoportaal Onroerend Erfgoed (2023)

<https://geo.onroenderfgoed.be/>

Geopunt Vlaanderen (2023)

<https://www.geopunt.be/>

Inventaris Onroerend Erfgoed (2023)

<https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2023)

<https://www.onderzoeksbalans.be>

5 Bijlagen

5.1 Archeologische periodes

